Біологічні основи поведінки людини

Кредити та кількість годин:

денна форма 4 кредити ECTS; 120 годин: 20 лекційних, 18 практичних, 2 консультації, 80 самостійна робота; екзамен

заочна форма 4 кредити ECTS; 120 годин: 4 лекційних, 4 практичних, 112 самостійна робота; екзамен

І. Опис навчальної дисципліни

Підготовка кваліфікованого психолога в сучасних умовах вимагає, в числі інших дисциплін, також поглибленого вивчення біологічних і генетичних засад психіки й поведінки людини, механізмів адаптації у природному і соціальному середовищі, та принципів профілактики хвороб різної етіології, у т. ч. природжених і спадкових.

Біологія і генетика має тісні теоретичні та практичні зв'язки з багатьма природничими і точними науками (фізика, хімія, географія, геологія, астрономія, математика, кібернетика), гуманітарними (психологія, філософія, історія, археологія, соціологія), а також гуманною і ветеринарною медициною.

Біологія – наука про життя як особливу форму руху матерії, закони її існування і розвитку. Предметом вивчення біології є живі організми, їх будова, функції, природні угруповання. Сучасна біологія – це система наук про живу природу. Біологічні науки складають теоретичну основу психології, медицини, агрономії, тваринництва, а також всіх тих галузей виробництва, які пов'язані з живими організмами.

Для біології XX і XXI ст. характерна тенденція до зближення з іншими науками, у т. ч. не лише з природничими, а й гуманітарними. В останні десятиріччя у зв'язку з бурхливим розвитком техніки і найновішими досягненнями ряду галузей природознавства виникли молекулярна біологія, біоніка, радіобіологія, космічна біологія, біотехнологія, вчення про біосферу і ноосферу. Особливої актуальності набуває проблема взаємовідносин людини і біосфери. Людство – складова частина біосфери, з якої воно бере джерела існування. Це ставить ряд завдань перед біологією, потребує поглибленого вивчення питань екології.

Вирішення актуальних проблем біології сьогодення має велике значення для психології і медицини. Поряд з біологами в цьому процесі беруть участь математики, кібернетики, фізики, хіміки, спеціалісти інших галузей природознавства і техніки.

Людина – живий організм, а тому вона є об'єктом біологічних досліджень. Проте людина відрізняється якісно іншими особливостями в порівнянні з будь-якими живими істотами. Людина, залишаючись біологічним об'єктом і вищою ланкою еволюції органічного світу, водночас є істотою соціальною. Тому, якщо у будь-яких рослин і тварин еволюція пов'язана з мутаціями і добором, тобто здійснюється за біологічними законами, то прогрес людства підкоряється і соціальним законам розвитку.

Підготовка кваліфікованого психолога в сучасних умовах вимагає, в числі інших дисциплін, також поглибленого вивчення морфології і особливостей функціонування нервової системи організму людини, основних етапів еволюції нервової системи. Анатомія традиційно відноситься до числа фундаментальних дисциплін. Знання анатомії нервової системи займає вагоме місце у системі підготовці різних фахівців, у т.ч. і психологів. Вивчення структурно-функціональних особливостей

нервової системи людини і, насамперед, головного мозку, є необхідною умовою для розуміння процесів життєдіяльності та формування адекватних способів впливу на організм, які застосовують як у педагогічній практиці, так і з метою психологічної корекції. У процесі вивчення дисципліни студенти оволодівають знаннями про структурно-функціональні особливості нервової системи як матеріального субстрату психіки, а також основні етапи еволюції нервової системи у різних видів тварин. У студентів формуються уміння аналізувати теоретичні та практичні аспекти становлення свідомості людини у зв'язку з особливостями філогенезу і онтогенезу нервової системи.

II. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни полягає в формуванні науково-природничого підґрунтя для подальшого вивчення психологічних і медико-біологічних дисциплін, а також засвоєння основ гуморальної та нервової регуляції функцій організму людини, необхідних для майбутньої практичної роботи в галузі психології.

Завдання: курс сприяє формуванню таких ***компетентностей***:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК13. Здатність ефективно вирішувати завдання щодо збереження і зміцнення здоров'я (фізичного, психічного, соціального та духовного) як власного, так і оточуючих.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (в тому числі, в контексті організації заходів раннього втручання).

III. Результати навчання

Здобувачі освіти оволодіють такими програмними результатами:

ПР1.Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР2.Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР3.Здійснювати пошук інформації з різних джерел (у тому числі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій) для вирішення професійних завдань.

ПР18.Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПР21. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

IV. Програма навчальної дисципліни (структура дисципліни)

№	Тема дисципліни
1	Вступ. Предмет і завдання біології як природничої науки.
2	Організм людини як біологічна мікросистема.
3	Організм людини як біологічна макросистема.
4	Специфіка ендокринної регуляції функцій.
5	Специфіка нервової регуляції функцій.
6	Обмін речовин, енергії та інформації.
7	Предмет, методи і завдання генетики як медико-біологічної науки.
8	Молекулярні та цитологічні аспекти спадковості.
9	Генетичні основи онтогенезу та генетика статі.
10	Антропогенез, основні етапи еволюції людини.